

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
c.c. fi.sba.bb@regeringskansliet.se

REMISSVAR
SOU 2019:68
Dnr Fi2019/04318/BB
2020-05-13

Samfundet S:t Eriks remissvar på SOU 2019:68 Modernare byggregler – förutsägbart, flexibelt och förenklat från Kommittén för Modernare byggregler, d.nr Fi2019/04318/BB

Samfundet S:t Erik konstaterar att regelverket för byggandet i Sverige konstant varit föremål för översyner i statliga utredningar alltsedan PBL infördes och att kraven på förenkligheten intensifierats under de senaste decennierna. Kvaliteten på de många utredningar som tillsätts i snabb takt med korta utredningstider kan ifrågasättas.

Boverket riktar svidande kritik mot den senaste utredningen i raden, SOU 2019:68. Utredningen baseras, liksom många tidigare utredningar, på hearings och samtal med byggaktörer som återopas utan någon djupare analys av deras utsagor. Som Boverket påpekar utgörs många av utsagorna av missförstånd och hörsägnar.

Samtidigt redovisar Boverket att de håller på med en egen översyn av byggreglerna på uppdrag av regeringen. De baserar också sitt arbete på samtal med byggaktörer, och av vad som framkommit från personer som deltagit i Boverkets översynsarbete, så är det endast stora byggaktörer som medverkar i detta. Det är byggherrar, byggindustrin, fastighetsägare och projektörer som deltar i processen att ändra byggreglerna och ta bort råden, medan representanter för det allmänna saknas. Var finns aktörerna som svarar för stadsmiljöns kvalitet? Allt detta översynsarbete i det fördolda är ett mycket stort hot mot kulturmiljöhänsyn och demokrati i plan- och byggprocesser (både i kommunen och när det gäller medborgarnas inflytande) och mot kvaliteten i byggandet. Det är en avdemokratisering och överflyttning av makt från medborgarna till marknaden som planeras.

Samfundet S:t Erik genomförde tillsammans med Svenska byggnadsvårdsföreningen och Urban City Research en djupstudie av planprocessen i tre aktuella ärenden i Stockholm. (*Hur kunde det bli så här?* Skriften bifogas.) Vi kunde där konstatera att Stockholms stad konsekvent rundade plan- och byggprocessen genom att sluta avtal med byggherrarna i tidiga skeden. Det resulterade i att samråden blev ett spel för gallerierna. Exploateringsnämndens hantering är inte så öppen och transparent, eftersom det handlar om affärsuppgörelser. Den kan inte ersätta den offentliga dialogen i detaljplaneprocessen, i Stockholms fall i Stadsbyggnadsnämnden. Med detta förfarande sker övergrepp på både den demokratiska processen och på de kulturhistoriska värdena. Det undergräver legitimiteten i besluten om den byggda miljön, bidrar till en allt torftigare stadsmiljö, och till lägre kvalitet i byggandet.

Det är oroväckande uppgifter som kommit fram om Boverkets interna processer. De diskuterar till vår stora förvåning att bygga vidare på systemet med avtal i exploateringskedet och att där lägga in byggreglerna. Samtidigt som Boverket kritiserar utredningens förslag om en Byggkravnämnd så planerar Boverket i sitt interna arbete att föreslå att en byggteknisk nämnd istället för byggnadsnämnden ska ta ställning till utformningskraven. Det är allvarligt att Boverket tänker i sådana banor. Det är viktigt med politisk nämnd för byggärenden, inte teknisk. Många till synes enkla utformningsfrågor kan påverka kulturmiljö-, natur- och stadsmiljövärden och väcker medborgarnas engagemang. De är av allmänt intresse. De ska avgöras av förtroendevalda, inte av tekniker.

Förslaget om en ny statlig myndighet som ska kunna ge förhandsbesked om byggherrarna svarar upp mot gällande byggregler är helt feltänkt, i synnerhet med tanke på natur- och kulturhistoriska och stadsmiljövärden. Att den därtill inte ska vara ansvarig för sina beslut om det uppkommer byggfel framstår som märkligt.

Det finns inslag i utredningens förslag som är välmotiverade, som kritiken mot dagens situation med långtgående följdkrav vid ombyggnad, likasom krav som innebär att köksinredningar mm måste rivas. Men därifrån till att helt ta bort ombyggnad i PBL ifrågasätter vi. Samfundet S:t Erik invänder också mot att avskaffa de certifierade sakkunniga och systemet med kontrollansvariga, som vi ser som ett hot mot kvaliteten i byggandet. Kraven på kvalitet behöver istället skärpas.

Riksdagen beslutade för inte så länge sedan att inrätta en riksarkitekt med anledning av betänkandet om en väl gestaltad livsmiljö. Det är nu dags att förverkliga tankarna i propositionen om väl gestaltad livsmiljö och ta dem på allvar. Det måste bli ett slut på snabba ogenomtänkta utredningar som föreslår kortsiktiga förenklingslösningar som leder till en utarmad stadsmiljö och torftiga bostäder.

Stockholm den 13 maj 2020

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Susanne Ingo
Vice ordförande

Laila Reppen
Sekreterare

Bilaga: *Hur kunde det bli så här?*